1 ta' Diċembru, 1964

Imħallef:

Onor. Edoardo Magri, LL.D.

Charles Fenech

versus

Annunziato Camilleri

Inkompetenza "ratione materiae" — Trattazzjoni kontestwali — Rikonvenzjoni — Art. 33, 37, 396, 403 u 744 Kodiċi tal-Proċedura Ċivili.

It-talba prinċipali u t-talba rikonvenzjonali għandhom, għall-fini tal-kompetenza, jiġu konsidrati separatament, bmod illi t-tribunal illi huwa kompetenti sabiex jieħu konjizzjoni tat-talba prinċipali, għalhekk biss ma jsirx kompetenti wkoll illi jieħu konjizzjoni tat-talba rikonvenzjonali, meta din ta' l-aħħar, jew imħabba l-oġġett jew imħabba l-valur hija barra mil-limiti ta' dan it-tribunal.

Il-Qorti, rat l-att taċ-ċitazzjoni li bih l-attur — premessi d-dikjarazzjonijiet neċessarji u mogħtija l-provvedimenti opportuni — premess illi l-attur kien ikkonsenja lill-konvenut żewġ pompi biex jiġu kollokati fil-makni ta' diesel tal-baħar li l-istess konvenut kellu jarma fil-cutter tal-attur, kif ukoll xi żebgħa li kienet tiswa lira u nofs, u premess li l-konvenut ma lestix ix-xogħol sal-31 ta' Lulju, 1964, kif kien sar il-ftehim, u baqa' jitlajja sakemm għadda ż-żmien utili, u kwindi kull ftehim ġie xjolt, u premess illi x-xogħol li l-konvenut laħaq għamel la kien skond il-ftehim u lanqas skond l-arti, u premess illi l-attur imħabba fil-premess sofra danni konsistenti fit-telf taż-żebgħa fornita, u fit-telf ta' qliegħ li huwa kien jirrikava bl-attivazzjoni ta' dak il-cutter li kieku l-konvenut lesta x-xogħol skond il-ftehim u l-arti u fiż-żmien, talab

illi l-konvenut (1) *jiġi kundannat li fi żmien qasir u perentorju,* jirrestitwixxi lill-attur *iż-żewġ* pompi fuq indikati, u, in difett jiġi kundannat iħallas lill-attur il-valur ta' dawk il-pompi fis-somma li tiġi likwidata mill-Qorti; (2) il-konvenut, imħabba fl-inadempjenza tiegħu, u għar-raġunijiet fuq indikati, jiġi dikjarat responsabbli għad-danni subiti mill-attur, konsistenti *dawn id-danni fil-valur taż-żebgħa fornita, telf ta' qligħ,* u kull ħaġa oħra li tirriżulta waqt il-kawża; (3) id-danni fuq indikati jiġu likwidati minn dina l-Qorti, anke, jekk hemm bżonn permezz ta' Periti, u l-konvenut kundannat iħallas lill-attur is-somma li tiġi hekk likwidata; bl-interessi legali; bl-ispejjeż, kompriżi dawk tal-ittra uffiċjali tas-17 ta' Settembru, 1964, kontra l-konvenut;

Omissis.

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet ulterjuri tal-konvenut li biha, in linea preliminari, u bla preġudizzju tal-eċċezzjonijiet ġa minnu mogħtija, eċċepixxa l-inkompetenza ta' dina l-Qorti *"ratione materiae" stante li l-eċċipjenti huwa kummerċjant u* tant l-ewwel kemm it-tieni u t-tielet talbiet attriċi huma konnessi man-negozju tal-eċċipjent.

Omissis.

Ikkunsidrat:

Li dwar l-eċċezzjoni tal-inkompetenza "ratione materiae" sollevata mill-konvenut għandu mill-ewwel jingħad li dina l-eċċezzjoni jistħoqqilha li tiġi milqugħa. Infatti mix-xhieda mogħtija mill-konvenut fil-kawża fl-ismijiet invertiti li qegħda tiġi trattata kontestwalment ma' dina l-kawża, irriżulta, mhux kontestat, *li l-konvenut* huwa mechanic; għandu workshop u negozju regolari biex jirranġa makni, jiffittjahom u mill-istess ħanut ibiegħ ukoll spare parts għall-makni.

Li, l-operazzjoni in kwistjoni hija kummerċjali għall-konvenut, u għalhekk l-azzjoni relativa tmiss lill-Qorti tal-Kummerċ (art. 37 Proċ. Ċiv.).

Ikkunsidrat:

Li, waqt it-trattazzjoni l-Avukat tal-attur irrileva li huwa kien kostrett jadixxi dina l-Qorti in via rikonvenzjonali, liema proċedura minnu magħżula ġiet ukoll konfermata minn dina l-Qorti b'digriet tat-18 ta' Ottubru, 1964 fejn laqgħat it-talba għat-trattazzjoni kontestwali ta' dina l-kawża ma' l-oħra fl-ismijiet invertiti, preċedentement introdotta quddiem dina l-Qorti mill-konvenut, u f'kwalunkwe każ, l-attur f'dina l-kawża insista li huwa m'għandux jissoporti l-ispejjeż ta' dana l-inċident.

Ikkunsidrat:

Li jidher kjarament li l-attur irid jipprevali ruħu mir-rimedju ravvisat fl-artikolu 403 tal-Proċedura Ċivili li jgħid: "meta l-konvenut f'kawża jkun ippropona f'kawża oħra, talba konnessa ma' dik tal-attur skond l-art. 396 il-Qorti tista' tordna li ż-żewġ kawżi jiġu msejħin flimkien (Kollez. XXXI, i, 82).

Li in vista tal-konnessjoni ta' dina l-kawża ma' l-oħra ġa fuq riferita l-Qorti ordnat it-trattazzjoni kontestwali, għaliex, prima facie kien jidher li fl-azzjoni odjerna jirrikorru xi rekwiżiti kontemplati fl-imsemmi art. 396 tal-Proċedura Ċivili, fis-sens li teżisti bejniethom komunanza ta' oriġini, konnessjoni ta' soġġetti u d-deċiżjoni ta' waħda tista' tinfluwixxi fuq l-oħra u huma in parti ntiżi għall-eliminazzjoni reċiproka taż-żewġ domandi (Kollez. XXVIII, iii, 993).

Ikkunsidrat:

Li, però, huwa tajjeb li jiġi affermat li *l-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili*, fil-materja li tittratta fuq l-eċċezzjonijiet tal-inkompetenza, wara li stabbilixxa b'mod ġenerali "li jaqa' wkoll taħt il-ġurisdizzjoni tal-Qrati Ċivili ta' dawna l-Gżejjer kull min ikun rikonvenut f'kawża proposta minnu" (art. 744); ikompli jgħid: "Id-*dispożizzjonijiet* ta' l-artikolu ta' qabel dan, jgħoddu wkoll meta r-rikonvenzjoni għal raġunijiet oħra, ma tistax tiġi proposta quddiem il-Qorti li fiha l-attur ikun ippropona t-talba tiegħu. F'dana l-każ, it-talba *tal-konvenut*, jekk tkun konnessa mat-talba tal-attur...... tista' ssir quddiem kull Qorti kompetenti f'dawna l-Gżejjer".

Li hawn jintervjeni awtorevolment l-Imħallef Paolo Debono, billi jirrisolvi dina l-kwistjoni, li ma tidhirx suffiċjentement impostata fil-Kodiċi tagħna: "Che *dal resto risulta chiaro* il concetto del legislatore di volere che la domanda principale e la domanda riconvenzionale siano separatamente considerate in ordine alla competenza; di maniera che il tribunale competente a predere cognizione della prima, non tragga, per *ciò solo*, a sè la seconda, quando questa per materia o per valore è fuori dei suoi limiti" (Kollez. XVI, iii, 67).

Li dina l-konklużjoni ssib ir-riperkussjonijiet tagħha anki fid-dottrina ġuridika Pisanelli (Commentario del Codice di Procedura No. 826 e seq. Tom. I, p. I, p. 752 Ediz. Prima) josserva li: "La domanda *riconvenzionale* incontra necessariamente nel suo esercizio alcuni limiti...... Distinte le giurisdizioni per ragioni di materia, il primo limite che incontra la domanda riconvenzionale è appunto *in siffatta distinzione*. Se si ritenesse che colui che è convenuto innanzi ai giudizi amministrativi o commerciali potesse proporre contro l'attore anche *quelle domande, la cognizione delle quali sia esclusivamente* attribuita dalla legge ai magistrati Civili si smarrirebbe quella distinzione che la legge ha stabilito nell'interesse pubblico".

Ikkunsidrat:

Li l-Qorti, fil-kawża l-oħra fl-ismijiet invertiti, ma tirravissax l-istess limiti a rigward tal-kompetenza "ratione materiae" li jirrikorru fil-kawża preżenti, għaliex, qabel xejn m'għandhiex quddiemha l-eċċezzjoni relativa għall-inkompetenza tagħha, u anqas huwa l-każ li dina tiġi minnha sollevata "ex officio" għaliex hija tal-fehma li f'dik il-kawża l-Qorti adita mill-attur hija kompetenti tieħu konjizzjoni tat-talb li hija kellha ta' natura ċivili (art. 33(1) Proċ. Ċiv.).

Ikkunsidrat:

Li, għalhekk, l-attur ma jistax jinvoka temperament ta' kap tal-ispejjeż, għaliex, skond il-prinċipji ġa esposti, għal kemm aġixxa in via rikonvenzjonali, b'daqshekk ma jistax jippretendi li huwa kien legalment ġustifikat jadixxi dina l-Qorti, li irriżulta li mhix kompetenti tieħu konjizzjoni tat-talba tiegħu "ratione materiae"; infatti huwa risaput li r-rikonvenzjoni ma tipprorogax il-kompetenza "in riguardo ad un azione di esclusiva attribuzione del Tribunale Civile, quand'anche... l'attore non avesse fatto altro che dedurre in via di azione l'eccezioni da lui date nella causa introdotta in primo luogo". (Kollez. XXVII, i, 886).

Għal dawna l-motivi:

Tiddeċiedi billi tilqa' l-eċċezzjoni tal-inkompetenza tagħha "ratione materiae" sollevata mill-konvenut, u tiddikjara ruħha inkompetenti li tieħu konjizzjoni tal-kawża, bl-ispejjeż kontra l-attur.